

● آیه شریفه ۸

« انسان در برابر دین:

« مسلمان

« کافر

« منافق: « مفهوم نفاق

« اشتراک با کافر و مشرک

« مختصات منافق

« بدتر بودن منافق از کافر

« افشای نفاق توسط خداوند

« مشکک بودن نفاق

« صفات مذکور در آیات

● آیه شریفه ۹

﴿ یخادعون:﴾

﴿ مفهوم خدعه: طرفینی یا یکطرفه

﴿ مخاطب خدعه: خدا، رسول و مومنین، منافق

﴿ حیطة خدعه

﴿ اهمیت خدعه با مومن

﴿ تاثیر خدعه

﴿ ریشه خدعه: خودگرایی، خودفراموشی

﴿ راه دفع ریشه خدعه: پیروزی، اسارت، شهادت عقل

● آیه شریفه ۱۰

﴿ فی قلوبهم مرض:﴾

﴿ انسان ها:

﴿ مومن سلیم القلب

﴿ مومن دارای بیماری جزئی قلبی

﴿ منافق و کافر مریض القلب

﴿ انواع مرض:

﴿ جسمی

﴿ روحی

« تزاید الهی نسبت به انسان:

« خیر

« شر

« برخورد خداوند با بیمار دلی:

« دستور تقوا برای پیشگیری

« تنبه نسبت به بیماری و علائم آن

« نشان دادن راه بازگشت

« تهدید به افشاء اسرار

« تهدید به تبعید و قتل

« رهاسازی و واگذاری به خود

« خاصیت مرض قلب: جذب مرض جدید

« استناد افزایش مرض به خداوند: مالکیت مطلق

« وضعیت مرض در قلب منافق: استقرار

« ریشه و ابزار فرد مریض القلب: کذب

« عاقبت دارندگان مرض قلبی: عذاب الیم

● آیات شریفه ۱۱-۱۲

﴿ مفسدین مصلح نما: ﴾

﴿ مفهوم افساد

﴿ حالات منافقان:

﴿ در برخورد با خود

﴿ در برخورد با مومنان

﴿ در برخورد با کافران

◀ ریشه ادعای اصلاح:

◀ فقدان عقل نظری

◀ فقدان عقل عملی

◀ حقیقت عمل منافق:

◀ کذب خبری نه مخبری

◀ کذب خبری و مخبری

﴿ نتیجه عمل منافق: تشدید حماقت

﴿ تکمله:

﴿ عبارت قیل: اطلاق دعوت منافق

﴿ الا: دلالت همزمان بر تنبیه و حصر

﴿ هم المفسدون: تاکید و استمرار

● آیه شریفه ۱۳

﴿ خودبرتربینی سفیهانه:

﴿ مفهوم سفه

﴿ ریشه سفاهت منافقان

﴿ نتیجه سفاهت: لا یعلمون

﴿ اشتراک سفاهت منافق و کافر

﴿ ضد سفاهت: عقل عملی سلیم

● آیات شریفه ۱۴-۱۵

﴿ مفهوم شناسی: شیطان، استهزاء، یعمهون

﴿ انواع منافقان در این باب:

﴿ از ابتدا کافر متظاهر

﴿ ابتدا مومن و سپس کافر متظاهر

﴿ تعبیر ناظر به تمایل منافق به کافر:

﴿ لقوا، خلوا

﴿ امّا، انا معکم

﴿ شیاطینهم

﴿ انما نحن مستهزئون

﴿ متعلّق استهزاء ﴾

﴿ تفاوت استهزاء الهی با استهزاء منافقان ﴾

﴿ کیفر مستهزئان منافق: ﴾

﴿ الله يستهزئ بهم ﴾

﴿ يمدّهم ﴾

﴿ يعمّهم ﴾

﴿ شياطينهم ﴾

● آیه شریفه ۱۶

« زندگی انسان در دنیا: عرصه تجارت

« ارکان تجارت: خریدار، فروشنده و ...

« انواع تجارت: رابح و بایر

« رابطه تجارت الهی و بشری: اشتراک و افتراق

« اثر تجارت بایر: ما کانوا مهتدین

● آیات شریفه ۱۷-۱۸

﴿ مفهوم شناسی

﴿ تمثیلات قرآن:

﴿ انواع تمثیل درباره منافقان

﴿ خاصیت تمثیل

﴿ انواع تلقی از تمثیل:

﴿ عدم جواز طرد

﴿ ریشه درخواست طرد

« جایگاه روشنائی برای مومن و منافق:

« نسبت نور مومن و منافق

« تقابل نور مومن و نار منافق

« نیاز بدون پاسخ

« کیفر منافقان ظلمت زده:

« در دنیا

« در عقبی

« حقیقت کیفر

● آیات شریفه ۱۹-۲۰

﴿ مفهوم شناسی

﴿ زندگی منافقان:

﴿ کیفیت زندگی

﴿ عکس العمل منافق

﴿ حقیقت عکس العمل

﴿ احاطه خداوند: عام و خاص

﴿ حقیقت زندگی منافقانه: کفر

● آیه شریفه ۲۱

 مفهوم شناسی

 نداهای الهی:

 اهمیت

 انواع:

 با واسطه یا بی واسطه

 تکوینی یا تشریعی

 مراتب

﴿ عبادت:﴾

﴿ انواع امر به عبادت:﴾

﴿ اول فرع سپس اصل

﴿ اول اصل سپس فرع

﴿ گستره و مصادیق عبادت

﴿ ارکان عبادت

﴿ دلیل تشریع عبادت

« شروط عبادت:

« صحت

« قبول

« کمال

« استدلال بر ضرورت عبادت:

« از مبدا فاعلی

« از مبدا غایی

« از مبدا فاعلی و غایی

« نتیجه عبادت

﴿ آیات الهی در عالم:﴾

﴿ آفاقی

﴿ انفسی

﴿ تمسک به نیاکان:﴾

﴿ مخلوق و معبود دانستن

﴿ پیروی از سنن غلط

﴿ لعلکم تتقون: ﴾

﴿ فراگیری تقوی

﴿ آلی بودن تقوی

﴿ نگاه واقعی به تقوی:

﴿ عبادت غیر منتهی به تقوی

﴿ تدقیق در معنای لعلّ

﴿ ابهام در عاقبت کار

● آیه شریفه ۲۲

﴿ مفهوم شناسی: ﴾

﴿ جَعَلَ: قرار دادن شی در حالت خاص

﴿ ارض: مقابل سماء

﴿ سماء: فضای بالای زمین

﴿ فراش: بستر استراحت گرم نرم معتدل

﴿ ثمرات: هر چیز حاصل از چیز دیگر

﴿ انداد: جمع ندّ

◀ ترتیب مطالب دو آیه:

◀ ایجاب: اعبدو الله

◀ سلب: فلا تجعلوا لله اندادا

◀ درجات نعمت های الهی:

◀ توده مردم مخاطبند

◀ مومنان مخاطبند

◀ ریشه جمع بودن انداد:

◀ خطاب به توده مشرکان

◀ نیازهای متنوع بشر

« انتم تعلمون:

« حال برای «فلا تجعلوا»

« انواع علم:

« فطری

« اکتسابی

● آیه شریفه ۲۳

﴿ ریب:﴾

﴿ مفهوم شناسی

﴿ انواع شک و ریب:

﴿ قابل درمان

﴿ غیر قابل درمان

﴿ نفی ریب در قرآن

﴿ جمع نفی ریب و نفی مشرکان:

﴿ «لا» نهی است

﴿ «لا» نفی است

﴿ مرجع ضمیر «مثله»:

﴿ عبدنا:

﴿ وجه معجزه امی بودن حضرت نیست
﴿ مرجع ضمیر در سایر موارد قرآن است

﴿ مما نزلنا:

﴿ نوع تحدی در مکه
﴿ نوع اشکالات مشرکین
﴿ معنی شهادتکم
﴿ عدم موضوعیت امی بودن
﴿ «عبدنا» و «مما نزلنا»

﴿ کلیات تحدی:

﴿ واکنش مردم به دعوت انبیا:

﴿ تلاش برای ابطال دعوی

﴿ عدم پذیرش تا رویت معجزه

﴿ رابطه اعجاز و دعوی نبوت:

﴿ از جانب رسول و نبی

﴿ از جانب مشرکین

﴿ تفاوت معجزه با وقایع عادی:

﴿ علنی یا مکشوف بودن علل

﴿ تدریجی یا آنی بودن اثر علل

﴿ نوع تاثیر علل

﴿ تقدم و تاخر علل

﴿ دلیل سختی پذیرش اعجاز: انحصار ابزار معرفت

به محسوسات

« انواع اعجاز :

« اقتراحی

« مهر و قهر الهی

« برهان نبوت

« تاثیر نفوس انبیا در تحقق اعجاز

﴿ مُثَبِّتَاتِ اعْجَازِ: ﴾

﴿ دعوی نبوت

﴿ دعوت به توحید:

﴿ برای غیرمعتقد به مبدا

﴿ برای معتقد به مبدا

﴿ مدعیان پاسخگویی به تحدی:

﴿ همراه با دعوی نبوت

﴿ بدون دعوی نبوت

﴿ کارکرد تحدی: تقوای علمی

﴿ اعجاز حضرت (ص):

﴿ معجزات حضرت (ص):

﴿ تلقی ناصحیح

﴿ تلقی صحیح

﴿ تفاوت اعجاز حضرت(ص):

﴿ سایر انبیا: قائم به خودشان

﴿ اعجاز حضرت(ص):

﴿ گویا

﴿ جاودانی

﴿ جهانی

﴿ روحانی

انواع تحدی:

کل قرآن: اسراء ۸۸

ده سوره: هود ۱۳

یک سوره: یونس ۳۸

حدیث: طور ۳۴

کتاب: قصص ۴۹

﴿ وجوه اعجاز: ﴾

﴿ آورنده

﴿ اخبار غیبی: گذشته، آینده، علمی

﴿ مصونیت از اختلاف

﴿ بلاغت

﴿ عمومیت تحدی

﴿ سهل و امتناع علمی

﴿ متعلق اعجاز: ﴾

- ﴿ سوره های حاوی تحدی
- ﴿ کل قرآن حتی قصار السور

﴿ مفهوم عجز در تحدی: ﴾

- ﴿ مثل دارد نمی توانند بیاورند
- ﴿ اصلا مثل ندارد که بیاورند

« ماهیت عبارات تحدی: فاتوا

« نمونه های پاسخ به تحدی قرآن

« قرآن از منظر دیگران

● آیه شریفه ۲۴

﴿ «إِنْ» به جای «إِذ»:

﴿ صحبت مطابق گمان معاندان

﴿ تاکید بر تهکم و تحکم

﴿ فاتقوا: پروای خائفانه اولی از بی پروایی

﴿ النار: ﴾

﴿ دلیل وجود «ال» ﴾

﴿ تفاوت نار: ﴾

﴿ ملکی: محتاج فاعل و قابل

﴿ ملکوتی: محتاج فاعل صرف

﴿ وقود:﴾

﴿ مفهوم:﴾

﴿ آتش زنه

﴿ ماده سوختنی

﴿ آتش گیره

◁ نقش انسان:

◁ برافروختن آتش

◁ هیزم آتش شدن

◁ سوختن همه جانبه:

◁ جسمی

◁ روحی:

◁ منشا: روحی

◁ غیرقابل تحمل

﴿ تقدیم ناس بر حجاره:

﴿ دلیل:

﴿ شگرد معبود انسانی

﴿ جهالت عابد انسانی

﴿ مویدات:

﴿ انبیاء: ۹۸

﴿ انبیاء: ۶۷

﴿ حجاره:﴾

﴿ احتمالات:﴾

- ﴿ سنگ سیاه کبریت
- ﴿ طلا و جواهر زراندوزان
- ﴿ اشاره به شدت آتش
- ﴿ زبانه آتش از درون سنگ
- ﴿ بت ها که اغلب از سنگند

﴿ ظرافت جمع ناس و حجاره

﴿ اَعَدَّتْ:﴾

﴿ شباهت بهشت و جهنم

﴿ دلالت فعل ماضی

﴿ مشمولان عذاب:

﴿ کفار

﴿ منافقان

﴿ مومنان فاسق

● آیه شریفه ۲۵

﴿ بَشِّرْ:

﴿ مفهوم بشارت: خبر موثر در بَشَره

﴿ مخاطب: اصلی و فرعی

﴿ انواع تبشیر و انداز در قرآن

﴿ ضرورت تبشیر و انداز

﴿ اهمیت تبشیر و انداز

﴿ امنوا و عملوا...:﴾

﴿ ایمان: ریشه، عمل صالح: محصول

﴿ ایمان عامل جامعیت عمل صالح

﴿ ایمان شرط قبول عمل صالح

﴿ لهم: «ل»: اختصاص، ارتباط، منفعت، مالکیت

﴿ جنّات:﴾

﴿ مفهوم شناسی

﴿ وجود فعلی بهشت

﴿ احتجاب بهشت

﴿ تجرّی: اسناد جریان به انهار: مجاز

﴿ تحتها: چرایی عدم ذکر اشجار؟ ﴾

﴿ انهـار:

﴿ مفهوم نہر

﴿ مصداق انهـار

﴿ نحوه جریان انهـار

﴿ من قبل:﴾

﴿ قبلا در بهشت

﴿ عالم برزخ

﴿ شباهت رزق صبح و شام

﴿ عالم دنیا

﴿ أتوا:

﴿ استعمال: لازم، متعدی

﴿ فاعل: نوجوانان بهشتی

﴿ متشابهها:

﴿ شباهت به میوه های دنیا

﴿ یکسانی میوه های بهشتی

« ازواج مطهره:

- « مفهوم زوج
- « حیطة تطهیر
- « مصداق ازواج بهشتی

« خالدون:

- « ضرورت خلود و تصریح به آن
- « چرایی خلود در جنت

◀ نعمت های بهشتی:

- ◀ انواع: مادی و معنوی
- ◀ مراتب وجودی نعمت ها
- ◀ مراتب پاداش مومنان
- ◀ اقسام بهشت
- ◀ مصادیق مذکور در آیه

● آیه شریفه ۲۶

﴿ یستحیی:﴾

﴿ مفهوم شناسی: مقابل وقاحت

﴿ انواع حیا:

﴿ مثبت

﴿ منفی

﴿ ریشه حیا:

﴿ رسوم و آداب

﴿ حقایق تکوینی

﴿ مثلاً: ﴾

﴿ مفهوم شناسی: صفت مشبّهه

﴿ انواع مَثَل در قرآن:

﴿ کلامی

﴿ عملی

﴿ پاسخ به اشکال تمثیل بعوضه:

﴿ شیوه قرآن در مَثَل

﴿ یکسانی عالم نسبت به خداوند

﴿ عدم ربط جثّه به عظمت و عدم آن

﴿ عمومیت امثال قرآنی

﴿ واکنش مخاطبان به امثال: ﴾

﴿ مومنان: عالمانه

﴿ کفار: جاهلانه

﴿ فایده استفاده از مثل: ﴾

﴿ تاسیسی

﴿ تاییدی

﴿ وجه تفاوت تمثیل و تشبیه: ﴾

﴿ تمثیل

﴿ تشبیه

﴿ یضل ... یهدی...:﴾

﴿ گوینده کلام:﴾

﴿ کفار

﴿ خداوند

﴿ انواع اضلال و هدایت:

﴿ ابتدایی

﴿ ثانوی

« عاملان اضلال: شیطان و انسان

« آیات اضلال و هدایت ثانوی:

« مطلق

« مقید

« حقیقت اضلال: تعلیق حکم بر وصف

« اضلال ثانوی: علامت اختیار

« ریشه تقدیم اضلال بر هدایت

﴿ کثیرا: نفسی نہ نسبی ﴾

﴿ مومنان: کثیر نفسی نہ نسبی ﴾

﴿ کافران: کثیر نفسی و نسبی ﴾

﴿ الفاسقین: ﴾

﴿ مفهوم فسق ﴾

﴿ انواع فسق: ﴾

﴿ کلی ﴾

﴿ جزئی ﴾

و آخر دعوانا ان الحمد لله رب
العالمين